

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 329/06-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu senátu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a zo sudcu Ladislava Orosza vo veci sťažnosti Ing. Š. Ž., B. B., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B. B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 398/98 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 63/2006, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. Š. Ž. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 398/98 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 63/2006 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 329/06-12 z 10. októbra 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. Š. Ž., B. B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B. B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 398/98, ako aj postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 63/2006.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 3. decembra 1998 sťažovateľ (spolu s viacerými žalobcami) podal okresnému súdu žalobu na uplatnenie svojho nároku vyplývajúceho z porušenia predkupného práva podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka smerujúcu proti M. S. a J. S. (ďalej spolu len „žalovaní“), ktorá je vedená pod sp. zn. 11 C 398/98.

Podľa názoru sťažovateľa v tomto konaní dochádzalo k významným zbytočným priet'ahom spôsobených dlhodobou neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu v období od 16. novembra 1999 (keď okresný súd uznesením prerušil konanie v tejto veci do skončenia konania vedeného na tomto súde pod sp. zn. 19 C 17/99) až do 30. septembra 2005 (keď okresný súd začal v predmetnej veci opätovne konať v merite veci). Uvedená nečinnosť okresného súdu v predmetnom konaní je podľa neho spôsobená *„zjavne neefektívnou a pomalou činnosťou súdu pri naplňaní účelu občianskeho súdneho poriadku, ako aj medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná“*.

Okresný súd na pojednávaní konanom 6. decembra 2005 v predmetnej veci rozhodol rozsudkom, proti ktorému sa sťažovateľ odvolal. Krajský súd na pojednávaní konanom 21. júna 2006 uvedený rozsudok okresného súdu potvrdil, avšak svoje rozhodnutie sťažovateľovi v lehote 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia nedoručil.

V predmetnom konaní nedošlo podľa sťažovateľa len k ojedinelej nečinnosti okresného súdu, ale aj k jeho neefektívnej činnosti. Sťažovateľ sa ochrany v sťažnosti namietaného porušenia práv nedomohol ani po podaní dvoch sťažností (sťažnosti na prietahy zo 6. mája 2002 a 9. septembra 2003), ktoré boli predsedom okresného súdu vyhodnotené ako dôvodné podané.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 398/98, ako aj postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 63/2006 porušené, prikáže okresnému súdu i krajskému súdu v uvedenom konaní konať bez zbytočných prietahov, prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 120 000 Sk a nárok na úhradu trov konania, ktoré mu majú oba tieto sudy uhradiť spoločne a nerozdielne.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľa podaním sp. zn. Spr. 1622/06 z 20. novembra 2006 vyjadril krajský súd, ktorý okrem iného uviedol: *„Sťažnosť Ing. Š. Ž. považujem za neopodstatnenú. Na odvolací súd vec 17 Co/63/06 napadla 8. 3. 2006. Vo veci bol hneď vytýčený termín ústneho pojednávania na deň 22. 3. 2006. Toto pojednávanie bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania pripojením potrebných spisov iného súdu. Pretože v mesiaci máji 2006 sa Krajský súd v Banskej Bystrici sťahoval do nových priestorov, mohol odvolací súd vytýčiť vec na neskorší termín, t. j. 21. 6. 2006, pretože určené termíny pojednávania pre tento senát boli už do tej doby obsadené inými vecami.*

Prietah nastal až pri písomnom vypracovaní rozsudku a to tým, že písomné rozhodnutie tunajšieho krajského súdu zo dňa 21.6. 2006 bolo odoslané, vzhľadom na

úpravu § 158 ods. 4 O. s. p. až dňa 8. 9. 2006 (ide o priet'ah 49 dní). Tento priet'ah vo veci nastal v dôsledku čerpania dovoleník referujúcou členkou senátu, jej zdravotnými problémami, ako aj účasťou predsedníčky senátu na rekondičnom pobyte.

Teda priet'ah vo veci v odvolacom konaní je len 49 dní, aj to z objektívnych dôvodov, takže sťažnosť sťažovateľa proti priet'ahom vo veci 17 Co/63/06 nie je opodstatnená.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na ústnom pojednávaní.“

Okresný súd sa podaním sp. zn. Spr 4026/06 z 10. novembra 2006 na základe výzvy ústavného súdu k podanej sťažnosti vyjadril prostredníctvom svojho predsedu. Predseda okresného súdu v tomto vyjadrení chronologicky popísal priebeh preskúmaného konania do jeho prerušenia 16. novembra 1999 nasledovne:

„(...) - 03. 12. 1998 podali žalobcovia návrh, ktorý bol pridelený na vybavenie a rozhodnutie JUDr. J. J.

- 26. 04. 1999 na základe dlhodobej neprítomnosti sudcu bol spis opatrením predsedu súdu pridelený na vybavenie a rozhodnutie JUDr. J. A.

- 05. 05. 1999 súd vyzval navrhovateľov, aby bližšie špecifikovali petit žaloby - odpísali 19/5

- 01. 05. 1999 súd doručoval opis návrhu na vyjadrenie odporcom - 22/6 odpísali

- 30. 06. 1999 súd vytýčil termín pojednávania na deň 24. 08. 1999

- nakoľko sa na pojednávaní ospravedlnili navrhovatelia, pojednávanie bolo dročené na deň 05. 10. 1999 - omylom boli volaní žalobcovia nie žalovaní, pojednávanie súd odročil na deň 16. 11. 1999

- na pojednávaní 16. 11. 1999 súd prerušuje konanie do právoplatnosti ukončenia veci sp. zn. 19C 17/1999 (žalobca 1/Ing. M. S., 2/J. S., 3/M. K., 4/I. K. c/a 1/Ing. Ž., 2/A. Ž., 3/J. V.)

- 16. 11. 1999 súd uznesením konanie prerušil (...)“.

Z chronológie spisu uvedenej vo vyjadrení okresného súdu ďalej vyplýva, že okresný na pojednávaní konanom 6. decembra 2005 rozhodol rozsudkom, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol. K následnému priebehu tohto konania uviedol:

„ (...) - 16. 12. 2005 bol rozsudok doručovaný účastníkom konania

- 05. 01. 2006 podal žalobca odvolanie
- dodatkom k rozvrhu práce bol spis pridelený na vybavenie a rozhodnutie dňa 08. 02. 2006 JUDr. L. Z.
- 08. 03. 2006 bol spis predložený Krajskému súdu v Banskej Bystrici
- 21. 06. 2006 krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil
- 11. 09. 2006 krajský súd vrátil spis okresnému súdu - doručovalo sa rozhodnutie účastníkom konania
- 18. 09. 2006 nadobudol rozsudok z 06/12 právoplatnosť
- 25. 09. 2006 bol spis uložený do príručnej registratúry. “

V závere svojho vyjadrenia predseda okresného súdu uviedol, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v tejto veci v konaní pred ústavným súdom.

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené vo vyjadrení jeho predsedu z 10. novembra 2006, a preto ústavný súd poukazuje vo vzťahu k procesným úkonom tohto súdu len na úkony, ktoré považuje za preukázané.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom podaní z 22. novembra 2006 oznámil ústavnému súdu na základe jeho výzvy, že netrvá na tom, aby sa v predmetnej veci konalo verejné pojednávanie, súhlasí s upustením od neho a súčasne vyčíslil aj trovy právneho zastúpenia sťažovateľa.

Ďalším podaním z toho istého dňa doručeným ústavnému súdu právny zástupca sťažovateľa zobrať späť sťažnosť v časti návrhu rozhodnutia, v ktorej žiadal, aby ústavný súd okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 398/98 a krajskému súdu v konaní sp. zn. 17 Co 63/2006 prikázal konať bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 10. októbra 2006 na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu. Dňa 22. januára 2007 skončilo funkčné obdobie sudcovi spravodajcovi, ktorému bola vec pridelená. Po schválení Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 a prerozdelení vecí novovymenovaným sudcom sa sudkyňou spravodajkyňou v tejto veci stala Marianna Mochnáčová, ktorá je členkou IV. senátu. Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol IV. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 398/98 a postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 63/2006.

a) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o nahradení prejavu vôle na uzavretie kúpnej zmluvy v dôsledku porušenia predkupného práva podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Z obsahu súdneho spisu a z vyjadrení sťažovateľa, okresného súdu a krajského súdu, ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, svedčiacu o osobitnej právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

b) Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka preskúmaného konania ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by naznačovali, že došlo k takým prietahom v konaní ktoré by bolo možné pričítať na ťarchu sťažovateľa.

c) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietahom bol postup okresného súdu i krajského súdu v predmetnej veci.

Zo súvisiaceho súdneho spisu ústavný súd zistil, že uznesením okresného súdu zo 16. novembra 1999 bolo konanie prerušené, pretože súčasne s ním prebiehalo na okresnom súde konanie vedené pod sp. zn. 19 C 17/99, v ktorom sa podľa neho riešila otázka, ktorá mohla mať význam pre rozhodnutie v tejto veci. Sťažovateľ proti tomuto uzneseniu podal odvolanie. Uznesením krajského súdu sp. zn. 11 Co 209/2000 z 28. januára 2000 bolo uznesenie okresného súdu zo 16. novembra 1999 potvrdené.

V súvislosti s prerušením konania už ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už vyslovil názor, že:

„Dobu prerušenia konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP na základe procesných úkonov účastníkov konania nemožno považovať za zbytočné prietahy, ktoré by boli

spôsobené činnosťou (nečinnosťou) súdu v občianskoprávnom konaní. Platí to predovšetkým v prípadoch, v ktorých je konanie prerušené preto, lebo výsledok iných sporov začatých na podnet účastníka konania (ďalšie žaloby) môže relevantne ovplyvniť výsledok iného sporu, toho, v ktorom konanie bolo prerušené. Osobitne to má význam vtedy, ak spory začne účastník konania v úzkej časovej spojitosti s konaním, v ktorom namieta zbytočné prietahy, a tieto spory vecne súvisia s týmto sporom, resp. môžu ovplyvniť jeho výsledok“ (II. ÚS 422/00).

Podľa § 111 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ak je konanie prerušené, nevykonávajú sa pojednávania a neplýnú lehoty podľa tohto zákona.

Okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 398/98 rozhodol rozsudkom zo 6. decembra 2005, ktorým podanú žalobu zamietol. Sťažovateľ podal 5. januára 2006 proti tomuto rozsudku odvolanie. Spis bol následne okresným súdom 8. marca 2006 predložený krajskému súdu. Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 6. septembra 2006.

Vydaním prvostupňového rozhodnutia a jeho doručením (ako aj úkonmi, ktoré musel okresný súd vykonať v spojitosti s podaním odvolania), vykonal okresný súd všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa. Ďalšie úkony alebo postupy už okresný súd v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu nemohol vykonávať, a preto možno posudzovať záležitosť so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha okresného súdu pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľa skončila rozhodnutím vo veci samej pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal aj zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte dochádza alebo porušenie v tom čase ešte trvá (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Sťažovateľ

namietal priet'ahy v konaní okresného súdu, ktorý vo veci samej v okamihu podania s'ťažnosti už nekonal.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd v čase podania s'ťažnosti ústavnému súdu (6. septembra 2006) už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania, prípadne priet'ahy v ňom, a teda nemohol ani porušovať s'ťažovateľom v s'ťažnosti označené práva. V čase doručenia jeho s'ťažnosti ústavnému súdu (6. septembra 2006) prebiehalo už vo veci s'ťažovateľa odvolacie konanie na krajskom súde.

K namietanému porušeniu v s'ťažnosti označených práv v konaní pred krajským súdom malo podľa s'ťažovateľa dôjsť tým, že svoj rozsudok z 21. júna 2006 nezaslal v súlade s § 158 ods. 4 OSP právnenému zástupcovi s'ťažovateľa v lehote 30 dní od jeho vyhlásenia.

Podľa § 158 ods. 4 OSP ak predseda súdu zo závažných dôvodov nerozhodne inak, rozsudok sa vyhotoví a odošle do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia; vo veciach týkajúcich sa maloletých detí sa rozsudok vyhotoví a odošle do desiatich dní odo dňa jeho vyhlásenia.

Ústavný súd v rámci svojej judikatúry vyslovil, že pojem zbytočné priet'ahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho - ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa ani v týchto prípadoch totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis, I. ÚS 11/00).

V prípade, keď ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevysloví porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, III. ÚS 30/03), alebo ho odmietne ako zjavne neopodstatnený

(I. ÚS 17/01, I. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04).

Zo spisového materiálu v predmetnej veci vyplýva, že spis bol krajskému súdu doručený 8. marca 2006 za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní. Krajský súd následne uskutočnil dve pojednávania (22. marca 2006 a 21. júna 2006), pričom na druhom z nich v predmetnej veci rozhodol. Okresnému súdu bol spisový materiál aj s rozhodnutím krajského súdu vrátený späť 11. septembra 2006. Na základe pokynu zákonného sudcu z toho istého dňa bolo rozhodnutie krajského súdu doručené účastníkom tohto konania, resp. ich právnym zástupcom.

S ohľadom na uvedené možno teda konštatovať, že pri doručovaní písomného vyhotovenia rozsudku z 21. júna 2006 došlo v postupe krajského súdu ku kratšiemu obdobiu nečinnosti v tomto konaní, ktoré však podľa ústavného súdu nemožno považovať za tak významné, aby samo osebe založilo porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. m. m. I. ÚS 35/01, II. ÚS 21/01).

2. Podľa ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle ods. 4 citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho práva alebo slobody boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Keďže priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a prikázanie okresnému súdu, aby vo veci konal, je viazané na výrok ústavného súdu o namietanom porušení označeného základného práva (ktoré však v predmetnej veci vyslovené nebolo), ústavný súd sa pri svojom rozhodovaní uvedenými návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému z účastníkov, aby úplne alebo sčasti

uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Keďže sťažovateľ v konaní neuspel, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa jeho návrhom na úhradu trov konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2007